

M. BODROGI ENIKŐ

Kolozsvár

Kettős csatolás: kisebbségi helyzet és nyelvrokonság

Két finnugor kisebbség, a norvégiai kvének és a romániai magyarok
nyelvi jogainak összehasonlító vizsgálata

A téma kiválasztása

Ahogy az előadás fő címe is utal erre, kettős érdeklődés ösztönzött a norvégiai kvének és a romániai magyarok nyelvi jogainak összehasonlító vizsgálatára. Először is: a romániai magyar nemzeti kisebbség tagjaként természetesen kíváncsi vagyok arra, hogy a világ más részein élő nyelvi és kulturális kisebbségek helyzete miben hasonló a miénkhez és miben tér el attól. És hogy miért éppen a kvének? 1998 nyarán hallottam róluk először, Bente Imerslund norvég finnntanárnőtől, aki Kolozsvárra látogatott. Ő hozta el a Ruijan Kaiku, a norvégiai kvének és finnek lapjának egyik számát. Felkeltette érdeklődésemet ez a háromnyelvű (finn, kvén és norvég) sajtótermék, amelynek tartalma sokoldalú, stílusa igényes és a témák megfogalmazásában célratoró. 2001 elejétől rendszeresen eljut hozzám a Ruijan Kaiku, így folyamatosan értesülök a norvégiai finnek és a kvének helyzetéről. Minden elismerésem a főszerkesztőé, Liisa Koivulehtóé, aki valójában az egyetlen hivatalos munkatársa a lapnak, amely az állami támogatás csekély volta miatt havonta jelenik meg (a kényszerszabadságokat leszámítva), a 2004-es évben pedig csak hat számra telt a rendelkezésre álló összegből.

Kisebbségi helyzet – számarány tekintetében

Nézzük meg először, mit jelent államföldrajzilag a romániai magyarok és a norvégiai kvének kisebbségi helyzete. A Romániában (legnagyobb rész Erdélyben) élő magyarság, amint jól tudjuk, a Trianoni békediktátum (1920) után került kisebbségi helyzetbe, az országhatárok módosítása következtében. A legfrissebb, 2002-es népszámlálás hivatalos adatai szerint az ország területén élő (etnikum szempontjából tekintett) magyarság lélekszáma 1 431 807. Ez az összlakosságnak (21 680 974) körülbelül 6,6%-át teszi ki (<http://www.insse.ro/rpl2002rezgen/14.pdf>). A történelmi Magyarország területét figyelembe véve, az anyaország határain kívül élő magyarság legnagyobb része Romániában

lakik. Ez ugyanakkor a Kárpát-medence legnagyobb lélekszámú nemzeti kisebbsége.

A kvének hagyományos lakóterületei Norvégia két legészakibb megyéje, Troms és Finmark. Az írott történelmi dokumentumok szerint már az 1500-as évek óta itt élnek a norvégok és a számik mellett. A későbbi időkben, az 1700-1800-as években újabb kvén bevándorlási hullám érkezett a norvég partvidékre a mai Észak-Svédország és Észak-Finnország területéről. Lélekszámuk a Norvégiai Kvén Szövetség (Ruijan Kveeniliitto) 1994-es és 1999-es felmérései szerint kb. 10 000, és ezek közül mintegy öt–hétézren beszélik többé vagy kevésbé az anyanyelvüket. (Lindgren – Eskeland – Norman 2003: 167.)

Kisebbségi helyzet – a nyelvhasználati jog szempontjából

Nyilvánvaló, hogy mind a romániai magyarok, mind a kvének számbelileg kevesebben vannak a többségi románokhoz, illetve norvégokhoz képest. Kisebbségi helyzetük viszont még egy szempontból meghatározható: egyikük anyanyelve sem hivatalos nyelv abban az országban, ahol élnek.

Ebben semmi rendhagyó nincs, ha figyelembe vesszük, hogy bár a világ államainak többsége *de facto* többnyelvű abban az értelemben, hogy határainkon belül több nyelvet beszélnek anyanyelvként, mégis ezeknek túlnyomó része hivatalosan egynyelvű, mivel csak egy hivatalos nyelve van. A hivatalos egynyelvűség pedig legtöbbször a nyelvi kisebbségek nyelvi emberi jogainak a megsértését jelenti (Sku[n]tnabb-Kangas 1997: 5.).

Egyenlőség és egyenlőbbség a nyelvi emberi jogok terén

A nemzetállamok kialakulásának 19. századi folyamatához hozzátartozott a nyelvi szabályozás is, mint a nemzetállamok jogrendjének része. Ennek során az uralkodó népcsoport nyelve presztízsnnyelvvé, majd jogilag is szentesített, hivatalos nyelvvé vált (Nádor 2003: 76.). Jóllehet ma már köztudott, hogy nyelvészeti szempontból valamennyi anyanyelvként beszélt nyelv egyenértékű, nincsenek primitívebb és fejlettebb nyelvek, ezért minden nyelvet azonos jogok illetnének meg, mindmáig fennáll az a méltánytalan helyzet, hogy a különböző nyelveket annak alapján illetnek meg különböző politikai jogok, hogy milyenek a nyelvet beszélők hatalmi viszonyai.

A nyelvek egyenlőtlenségét kimondó törvények akkor kezdtek szélesebb körben hatni, amikor az oktatásban is megjelentek (Nádor 2003: 76.). Az iskolai oktatás egyik be nem vallott, de határozott célja éppen az, hogy megszilárdítsa bizonyos nyelveknek és kultúráknak másokénál fontosabb tudatát. Vizsgáljuk meg, hogyan működik ez a mai Romániában és Norvégiában.

Alkotmányok és nyelvtörvények

Induljunk ki a kelet-közép-európai helyzetből. A régióban Magyarország és Bosznia-Hercegovina kivételével valamennyi állam *nemzetállamként* határozza meg önmagát alkotmányában (Szarka 2003: 15.). Ez lényegében az egyes államok többségi nemzetének nemzetállamát jelenti, és következésképpen a többségi nyelvet az állam hivatalos nyelvének vagy államnyelvének tekintik.

A kisebbségi nyelvi jogok érvényesítése szempontjából súlyos tévedés az, hogy a közép-kelet-európai régióban (és még sok más országban) nem különböztetik meg egymástól az *államnyelv* és a *hivatalos nyelv*, továbbá a *nemzeti nyelv* fogalmát. Ebből az következik, hogy a „nemzeti” államokon belül az államnyelvi státus törvényileg privilegizált helyzetet jelent. A kisebbségi nyelvek nem rendelkeznek ezzel a ranggal, így eleve hátrányos helyzetben vannak. A két nyelv közötti alapvető különbséget pedig a „*korlátozás nélküli nyelvhasználat*” jelenti, amely természetesen csak az államnyelvre vonatkozik (Szarka 2003: 17.). Ez a nyelvjogi megkülönböztetés eleve kizár bármiféle nyelvi jogi egyenjogúsítást, azt tehát, hogy a kisebbségi nyelveket regionális vagy párhuzamos hivatalos nyelvvé minősítsék.

A nemzetállami modellben való gondolkodás kétségtelenül maga után vonja, hogy az ország nyelvpolitikájában az asszimiláció ideológiája érvényesül, ugyanis az „*egy ország – egy nyelv*” állapotát tekinti eszményinek. A nemzetállami jellegnek és a román nyelv hivatalos státusának megfelelően az alkotmány azt is kimondja, hogy az oktatás és az igazságszolgáltatás román nyelven folyik (Péntek – Benő 2003 124.). Igaz, hogy alkotmány biztosítja a kisebbségek részére az etnikai identitáshoz való jogot, az anyanyelven való tanulás jogát és az anyanyelv használatának jogát a bírósági eljárásban (Szarka 2003. 24.), de olyan módon fogalmazza meg mindezt, amely többféle értelmezést enged meg, és így a gyakorlatban lehetőséget ad mind a nyelvhasználat korlátozására, mind hátrányos megkülönböztetésére. Egy másik súlyos gond az, hogy az alkotmány nem ismeri el az egyéni szabadságjogok mellett a kollektív jogokat is a nyelvhasználat tekintetében.

A következőkben kiemeljük a nyelvhasználat jogára vonatkozó törvényi szabályozásnak néhány sarkalatos pontját, elsősorban azokat, amelyek az oktatást érintik. A Romániában ma is érvényes oktatási törvényt 1995-ben fogadták el, és 1999-ben módosították. Ez kijelenti, hogy az oktatás nyelve a román, a kisebbségek pedig „a törvény feltételei között” (idézi Péntek – Benő 2003: 128.) tanulhatnak *anyanyelvükön* vagy valamelyik világnyelven.

Míg a román nyelven való tanulást tehát semmi nem korlátozhatja, addig a kisebbségek nyelven való tanulás feltételekhez van kötve. Egy ilyen feltétel például az, hogy az általános és a középiskolában a románok történelme (és nem Románia történelme!) és Románia földrajza kizárólag román nyelven tanítható,

a román anyanyelvű diákok számára készült tanterv és tankönyv szerint. Ez az előírás abból a felfogásból ered, amelyet az oktatási törvény úgy fogalmaz meg, hogy „Az oktatás biztosítja a hazaszeretetnek, a román nép történelmi múltja és hagyományai iránti szeretetnek az ápolását” (idézi Péntek – Benő 2003: 128.). Ebben a kontextusban bizonyos tantárgyak kimondottan „nemzetieknek” minősítettek. Ami a felsőfokú oktatást illeti, a kisebbségek számára szintén „a törvény feltételei között” biztosított az anyanyelvi oktatás, kizárólag kisebbségi nyelvű felsőoktatási intézmények alapítását azonban tiltja a törvény, mivel diszkriminatívnak tekinti.

Asszimmetrikus a többségi és a kisebbségi nyelv kölcsönös tanulása/tanítása, mivel egyfelől a román nyelv oktatása mindenütt kötelező a kisebbségek számára, másfelől a magyar nyelv elsajátítását nem támogatják és nem ajánlják sehol a román anyanyelvű tanulók számára. Ez ugyanígy működik Norvégiában is, és emiatt annyira kivételes esetnek tűnik, ha valaki például kvénül vagy finnül akar tanulni, hogy arról érdemes cikket közölni a Ruijan Kaikuban (10/2001: 23.).

Romániában a kisebbségek nyelvhasználata terén az egyházak nyelvhasználata az egyetlen, amely nem a jogi szabályozást követi, hanem az egyes egyházak hagyományát. Emiatt az egyházak hivatásuknak tekintik az anyanyelvűség ápolását és megőrzését is. Romániában a többség és kisebbség viszonyában a felekezeti elkülönülés határozott nyelvi elkülönülést is jelent. A protestáns egyházak hivatalosan magyar nyelvűek, és Erdélyhez kötődnek. A reformátusok 95%-a, az unitáriusok 96%-a magyar (Péntek – Benő 2003: 140.). Mivel a kisebbségi nyelvhasználat funkcionálisan szűkül, egyre nagyobb szerep hárul a vallásgyakorlás anyanyelvűségére.

A Ruijan Kaiku hasábjain alig találni olyan cikket, amely az egyháznak az anyanyelv megőrzésében betöltött szerepéről szólna. Ez nyilvánvalóan azzal magyarázható, hogy az ország lakossága legnagyobbbrészt lutheránus, és nincsenek olyan, nyelvi alapon elkülönülő felekezetek, mint Romániában. Mi több, az egyház hosszú időn keresztül a kisebbségek norvégosításának szolgálatában állt. Mindössze négy olyan cikket találtam Ruijan Kaikuban (2/2002. 10., 12., 3/2002. 15., 1/2004. 11.), amely az egyház és a kvén nyelv kapcsolatát vizsgálja. Az első három írást az észak-halogalandi új püspök beiktatása ihlette, amely, úgy tűnik, kivételes módon, az észak-norvégiai kisebbségek ünnepe is volt, ugyanis népviseletben jelentek meg a templomban, és anyanyelvükön énekeltek, illetve mondták egyházi szövegeiket. Az új püspök kijelentette, hogy kvének és a számik főpásztora is kíván lenni, számi nyelven már tud, és kvénül is szeretne megtanulni. A 2004-es évfolyam első számában pedig arról írnak, hogy fel kell élénkíteni a kvén nyelvű egyházi életet, és a Norvégiai Kvének Szövetsége (Ruijan Kveeniliitto) pontokba foglalta a legfontosabb lépéseket, amelyek szükségesek ennek megvalósításához. Ilyenek

például a kvén nyelvű istentiszteletek gyakoribbá tétele, a zsoldárok és egyházi szövegek összegyűjtése, kvén egyházi tolmácsok képzése, hosszabb távon pedig a Biblia kvén nyelvre való fordítása.

Vizsgáljuk meg ezek után, milyen lehetőségeket nyújt Norvégia a kvén kisebbség nyelvének gyakorlására, különös tekintettel az oktatás nyelvére. Az 1900-as évek végén a norvég állam háromlépcsős politikát dolgozott ki a kisebbségekhez való viszonyában (Lindgren – Eskeland – Norman 2003: 165.). A következőképpen csoportosítja a kisebbségeket: 1. őshonos népek, 2. nemzeti kisebbségek, 3. bevándorlók. Ami a finnugor nyelveket beszélő kisebbségeket illeti, az első kategóriába tartozik a számi, amely a legtöbb jogot élvez. A második csoportba sorolják a kvéneket és az erdei finneket, akiket 1999-ben ismertek el nemzeti kisebbségeknek. Számukra kevesebb jog biztosított, de még mindig több, mint a bevándorlóknak, akik közé a II. világháború után bevándorolt finnek és azok leszármazottjai is tartoznak. A kisebbségek ilyen módon való megkülönböztetésével elérte a norvég államvezetés, hogy bizonyos fokig egymás ellen hangolja az etnikai csoportokat. A Ruijan Kaiku hasábjain legalábbis gyakran olvasni, hogy míg a számik minden tekintetben sokkal nagyobb támogatást kapnak kultúrájuk, nyelvük megőrzésére, addig a kvének kénytelenek (legjobb esetben) ígéretekben reménykedni.

A Norvégiai Kvének Szövetsége arra törekszik, hogy őshonos kisebbségi státust szerezzen a kvéneknak. A Ruijan Kaiku 3/2003-as számának címlapján például kiemelten nagy betűkkel szerepel az a cím, hogy **A kvének őslakók**, mégpedig az ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Szervezetének (ILO) 169. egyezménye szerint. Ugyanabban a lapszámban ellenvélemény is olvasható (Ruijan Kaiku 3/2003. 9.), amely arra alapoz, hogy egyik nemzetközi jogforrás sem határozza meg egyértelműen az őshonos népesség fogalmát. Hasonló helyzettel állunk szemben, mint az államnyelv és a hivatalos nyelv meghatározásakor, amely szintén többféle, emiatt politikai érdekektől függő értelmezésre nyújt lehetőséget.

Einar Niemi, a Tromssai Egyetem történészprofesszora szerint a norvég állam asszimilációs politikát folytatott kisebbségeivel szemben az 1850-1940 közötti időszakban (Lindgren 2003b: 514.). Ennek egyik hatékony eszköze az iskolai oktatás volt.

Ami a kvén és finn nyelvű tanulási lehetőségeket illeti (Lindgren 2003a, Lindgren – Eskeland – Norman 2003, Norman 2001.), az 1800-as években még kétnyelvű (finn és norvég) tankönyvekből tanultak a kvén gyermekek. Fokozatosan megerősödött az a felfogás, hogy a kvén vagy a finn nyelv csak segédeszköz a norvég nyelv elsajátításában, önmagában nincs értéke. Az 1930-as évektől aztán ez a segédnyelvi státusa is megszűnt, és egynyelvűvé vált az oktatás.

A finn nyelvet 1970-ben kezdték tanítani néhány iskolában, kísérleti

jelleggel. Második nyelvként – a nynorsk vagy a bokmål helyett – csak a kvének tanulhatják 1997 óta, az általuk lakott területeken, Finmark és Troms megyében. Ez nemzeti kisebbségi jogaik közé tartozik. A heti óraszám kb. három az általános iskolában, illetve tovább lehet tanulni a középiskolában is. Kvén nyelvet a pyssyjoki iskolában tanítanak. A finnt anyanyelvként csak az a bevándorló tanulhatja, akinek mindkét szülője Finnországból költözött Norvégiába. Ha az egyik szülő norvég, a gyermeknek nincs joga ezt a tantárgyat tanulni. A finn mint anyanyelv oktatása időleges, ugyanis amint a gyermek elég jól megtanult norvégul ahhoz, hogy a norvég oktatási nyelvet értse, nem tanulhat többé finnül.

A felsőoktatás szintjén finn nyelvet lehet tanulni a finmarki főiskolán, továbbá a Tromssai és az Oslói Egyetemen.

A Ruijan Kaiku áttanulmányozott évfolyamaiban az egyik leggyakrabban tárgyalt téma éppen az iskolaügy. A legnagyobb gondot az jelenti, hogy bár a törvény szintjén bizonyos jogokkal rendelkeznek a kvének az anyanyelvű oktatást illetően ugyanúgy, mint Románia esetében, a törvények alkalmazásával gyakran gondok vannak. A helyi hatóságok is korlátozzák ezek érvényesítését (pl. arra hivatkozva, hogy túl csekély a diáklétszám, nincs szakképzett tanerő stb., sőt, a felelősséget gyakran áthárítják a kisebbségre).

Dialektus vagy nyelv?

A norvég asszimilációs politika elhitette a kvéekkel, hogy beolvadásuk a többségi nemzetbe csakis előnyükre válik. A kisebbségi kultúrát tehernek tekintette, a kvének maguk pedig elkezdtek lassanként a többség szemével látni. Csak az utóbbi néhány évtized nyelvi emancipációjának (Lindgren 2001. 240, uő. 2003b 488-89, 523.) köszönhetően tudatosodott bennük nyelvük és kultúrájuk felélesztésének szükségessége. A kettő nem mindig jár kéz a kézben, hiszen vannak olyan nyelvüket vesztett közösségek is, amelyek ma már csak kultúrájuk felelevenítésében látnak reális lehetőséget. A kvének mindkettőnek egyforma jelentőséget tulajdonítanak.

Csak a közelmúltban döbrentek rá, hogy identitásuk megalapozása szempontjából elengedhetetlenül fontos nyelvük helyzetének tisztázása. Kulcskérdésnek bizonyult, hogy a kvént külön nyelvként ismertessék el, szemben azzal a (még mindig erős) nézettel, hogy a finn nyelv egyik északi, archaikusabb nyelvjárását beszélik (Lindgren – Eskeland – Norman 2003.173–174, Lindgren 2003b 484–89.). A Ruijan Kaiku hasábjain napjaink felé közeledve egyre határozottabban kap helyet az a kijelentés, hogy *kveeni/kvääni on kieli* (A kvén nyelv – 6/2003. 5.), szemben a korábbi bizonytalansággal, amely olyan kérdésekben kapott hangot, mint *Onko meilä väärä kieli?* (Rossz/Hibás nyelvünk van? – 6/2002. 2.), *Kieli vai murre?* (Nyelv vagy

nyelvjárás? – 6/2002. 5.) Az is jellemző a többség-kisebbség viszonyra, hogy a norvég állam kívülállókat („pártatlanokat”), azaz a Stockholmi Egyetem két szakemberét (kétnyelvűség-kutatóját) bízta meg a kérdés tisztázásával. A bizottság döntése az volt, amit a kvének már korábban próbáltak elfogadtatni a közvéleménnyel, vagyis hogy a kvén nyelvészeti, társadalmi és történelmi okoknál fogva különálló nyelv. Jóllehet a szakirodalom szerint nem lehet minden esetben egyértelmű határt vonni a nyelvek és nyelvjárások közé, a kvén a finn nyelvtől annyira eltérő társadalmi-történelmi feltételek között fejlődött, annyira más realitást fejez ki, mint a mai finn irodalmi és köznyelv, hogy nem lehet annak nyelvjárása. Az is meghatározó tényező, hogy a kvének nem Finnországot tekintik otthonuknak, hanem Norvégiát. Önazonosságuk tudatának megerősítésében pedig rendkívül fontos, hogy az általuk beszélt nyelvet se a norvég többség, se a finnországi finn többség ne tekintse „rossz, helytelen” finn nyelvnek.

Egy nyelv státusának megszilárdításához elengedhetetlenül szükséges, hogy irodalmi nyelve is legyen. A kvén irodalmi nyelv megteremtésének még csak a kezdetét látjuk, de ez bizakodásra jogosít fel. Ez év tavaszán jelenik meg az első kvén nyelvű regény, Alf Börsskog könyve, a szerző pedig immár ötödik művén dolgozik. 2002-ben publikálták az első kvén nyelvű képregényt gyermekek számára, ebben az évben pedig több sorozatot terveznek megjelentetni. A Ruijan Kaiku cikkei között is egyre több a kvén nyelvű. Ugyanakkor a Tromssai Egyetem finn nyelvi tanszékén folyamatban van az első kvén nyelvtan összeállítása.

Ennek az előadásnak a kerete csak néhány olyan kérdés felvillantására nyújtott lehetőséget, amelyet egy finnugor kisebbségiben egy másik finnugor kisebbséggel való szellemi megismerkedés élménye ébresztett fel. Mintegy tanulságként azt vonhatjuk le, hogy az anyanyelv megőrzésének a kisebbségi lét feltételei között nagyon nagy a tétje. A jövőt, a kulturális örökség továbbélését biztosítja, ennek megvalósítása pedig legalább két fő tényező függvénye: a kisebbséghez tartozók belülről fakadó akarataé és a többség önzetlen, sokoldalú támogatásáé.

Irodalom

- Bartha Csilla 2003: A kisebbségi nyelvek megőrzésének lehetőségei és az oktatás. – Nádor Orsolya – Szarka László (szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. 56–73. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kocsis Károly – Kocsis-Hodosi Eszter 1998: *Ethnic Geography Of The Hungarian Minorities In The Carpathian Basin*. Budapest: Hungarian Academy Of Sciences.

- Lindgren, Anna-Riitta 2001: Oikeus omaan kieleen. – *Virittäjä* 2: 239–255.
- 2003a: Kveenien kielen asemasta. *Kieli* 15: 161–186. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 2003b: Sulautumista, elämistä ja elvyttämistä. Kveeneistä ausseihin, fingelskasta meänkieleen. – Jönsson-Korhola, Hannele – Lindgren, Anna-Riitta (toim.) 2003: *Monena suomi maailmalla. Suomalaisperäisiä kielivähemmistöjä*. 477–526. Helsinki: SKS.
- Lindgren, Anna-Riitta – Eskeland, Tuula – Norman, Marjatta 2003: Osima ja Baskabusk – monet suomet Norjassa? – Jönsson-Korhola, Hannele – Lindgren, Anna-Riitta (toim.): *Monena suomi maailmalla. Suomalaisperäisiä kielivähemmistöjä*. 164–229. Helsinki: SKS.
- Nádor Orsolya 2003: Kelet-Közép-Európai nyelvpolitikai és anyanyelvi oktatási formák. – Nádor Orsolya és Szarka László. (szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. 76–90. Budapest: Akadémiai.
- Norman, Marjatta 2001: Suomen kielen opetus Norjassa vuonna 2000. – Mikkonen, Miia – Sulkala, Helena – Mantila, Harri (toim.): *Tutkielmia vähemmistökielistä Jäämereltä Liivinrantaan*. Vähemmistökielten tutkimus- ja koulutusverkoston raportti II: 151–161. Oulu: Oulun yliopiston suomen kielen laitos.
- Péntek János – Benő Attila 2003: Nyelvi jogok Romániában. – Nádor Orsolya és Szarka László. (szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. 123–145. Budapest: Akadémiai.
- Pietikäinen, Sari – Dufva, Hannele – Laihiala-Kankainen, Sirkka 2002: Kieli, kulttuuri ja identiteetti – ääniä Suomenniemeltä. – Laihiala-Kankainen, Sirkka – Pietikäinen, Sari – Dufva, Hannele: *Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti*. 9–18. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Pietikäinen, Sari 2002: Media, kieli ja etniset identiteetit. – Laihiala-Kankainen, Sirkka – Pietikäinen, Sari – Dufva, Hannele: *Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti*. 241–255. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Ruijan Kaiku 2001. jan. 26. – 2004. febr. 27.
- Sku[n]nabb-Kangas, Tove 1997: *Nyelv, oktatás és a kisebbségek*. Budapest: Teleki László Alapítvány.
- Szarka László 2003: Államnyelv, hivatalos nyelv – kisebbségi nyelvi jogok Kelet-Közép-Európában. – Nádor Orsolya és Szarka László (szerk.): *Nyelvi jogok, kisebbségek, nyelvpolitika Kelet-Közép-Európában*. 15–35. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Várady Eszter (szerk.). 1994: *Finnországi kisebbségek. Finn kisebbségek*. Budapest: Kalevala Baráti Kör

<http://www.insse.ro/rpl2002rezgen/14.pdf>

Double attachment: Minority status and linguistic affinity

The author has been working for a couple of years on a sociolinguistic research upon the situation of the Kven minority living in Norway, on the one hand, and the Hungarian minority living in Romania, on the other hand. This paper gives a comparative perspective upon the linguistic human rights of these two Finno-Ugric populations and the way they face their minority status.

After the presentation of the spatial position and the number of the Kvens and the Hungarians in Romania, the author deals with the main linguistic rights which the Constitution and the different domestic laws in Norway and Romania provide to the national minorities. The most striking similarity in this respect is the fact that although in both countries there are more or less language usage rights provided to the minorities, there is also a huge gap between the rights and their application in everyday life.

The main stress is laid by the author on the language of teaching in schools, as it has been both in the case of Norway and Romania the „tool” of enforcing the supremacy of the majority languages in the process of developing the identity of the young generations.

The treatment of different segments of a minority's national identity, such as ethnic self-portrait, historical awareness, cultural image etc. can be frequently met in the sociolinguistic literature. Still, the author considers that the perspective of a researcher belonging to an ethnic minority upon another minority can bring new stresses to the study of ethnic groups.